

Teoria podwójnego przypominania jako nowa perspektywa w badaniach pamięci epizodycznej. Specyfika przetwarzania właściwości percepcyjnych i semantycznych

Psychologowie poznawczy wyróżniają dwa składniki naszej pamięci bodźców i zdarzeń. Pierwszy, nazywany przypominaniem (ang. *recollection*) odnosi się do sytuacji, w których przeszłe zdarzenie jest jakby od nowa doświadczane a jego detale powracają do naszej świadomości. Drugi rodzaj pamięci występuje wtedy, gdy mamy tylko poczucie znajomości jakiegoś bodźca. Wśród badaczy od dekad trwają spory na temat natury przypominania i znajomości. W ostatnich latach Charles Brainerd ze współpracownikami zauważyli, że wiele eksperymentalnych obserwacji funkcjonowania pamięci nie daje się wyjaśnić za pomocą tych dwóch komponentów. Zaproponowali więc nową koncepcję, która dzieli przypominanie na dwa odrębne procesy, a mianowicie przypominanie detali samego bodźca i przypominanie informacji o jego kontekście. Celem projektu jest wykorzystanie tej nowej teorii do wyjaśnienia kilku zagadnień, co do których dysponujemy sprzecznymi wynikami oraz do postawienia nowych pytań badawczych.

Pierwszym z zadań projektu będzie określenie wpływu poziomu przetwarzania bodźca w trakcie uczenia się na jego późniejsze przypominanie oraz przypominanie jego kontekstu i poczucie znajomości.

Przypuszczamy, że dotychczasowe sprzeczności dotyczące wpływu semantycznego przetwarzania na znajomość i przypominanie wynikały z niejednoznacznej klasyfikacji pamięci informacji bodźcowych, to znaczy, pamięć samego bodźca przy braku pamięci jego kontekstu raz uznawana była za przejaw znajomości innym razem przypominania. Zastosowanie teorii, która w jednoznaczny sposób rozgranicza przypominanie kontekstu i bodźca od poczucia znajomości powinno umożliwić ustalenie roli przetwarzania semantycznego i percepcyjnego.

Drugim zagadnieniem, które podejmiemy w projekcie będzie sprawdzenie ogólności teorii podwójnego przypominania, która dotychczas nie była weryfikowana w eksperymentach z użyciem materiału obrazkowego. Jest to o tyle istotne, że fałszywe rozpoznania teoria ta wyjaśnia przypomnieniem wspólnego kontekstu słów podobnych znaczeniowo, nie jest natomiast jasne jaka jest rola podobieństwa percepcyjnego. W naszym projekcie zbadamy czy fałszywe rozpoznania bodźców nowych, które są podobne percepcyjnie do bodźców rzeczywiście prezentowanych, opierają się na tych samych procesach pamięciowych, co fałszywe rozpoznania bodźców podobnych znaczeniowo.

Najistotniejszym zadaniem naszego projektu będzie jednak zbadanie, czy nasza pamięć zdarzeń „popęłnia” błąd zaniechania informacji o częstotliwości występowania danego typu bodźców w określonym kontekście. Taki błąd znany jest dobrze z badań dotyczących oceniania prawdopodobieństwa zdarzeń przez człowieka. W badaniach tych wykazano, że ludzie zazwyczaj ignorują informacje o tym, jak często dane zjawisko występuje koncentrując się jedynie na wartości diagnostycznej informacji o ocenianym właśnie pojedynczym zdarzeniu. W naszych badaniach sprawdzimy czy analogiczny błąd występuje także w ocenach pamięciowych oraz wykorzystamy teorię podwójnego przypominania, aby określić który ze składników pamięci za błąd ten odpowiada. Przewidujemy, że wraz ze wzrostem udziału przypominania detali samego bodźca błąd zaniechania informacji o proporcjach bazowych będzie narastał, natomiast wzrost udziału przypominania kontekstu będzie przeciwdziałał ignorowaniu tych informacji.